

מעדני אשר

גיליון שכ"ז
(שנה ז')
פרשת פנחס תש"ע

י"ל ע"י

מכון "מעדני אשר"

הגליונות ברחבי תבל יוצאים לזכותו של הרב ברוך בן מרים ומרת שיינדל מלכה בת היה פייגא

מדוע כהן שהרג אינו נושא את כפיו הרי רק בבית המקדש בפנים אמרינן אין קטיגור נעשה סניגור?

הנה בתוס' יבמות ז' ע"א, וכן סנהדרין ל"ה ע"א כתבו וז"ל שאף על פי שכהן שהרג את הנפש אינו מחלל עבודה, שנאמר מעם מזבחי תקחנו למות, ולא מעל מזבחי, אע"פ כן אינו נושא כפיו, וחומר א בעלמא היא. ועוד י"ל, שדוקא לא ישא כפיו לפי שהרג בידיו ואין קטיגור נעשה סניגור, שנאמר ובפרשכם כפיכם אעלים עיני מכם, ידיכם דמים מלאו.

יש להקשות: על התירוץ השני של התוספות דכתבו דהא דכהן שהרג את הנפש אינו נושא את כפיו, משום אין קטיגור נעשה סניגור, והרי בגמ' ראש השנה כ"ו ע"א אמרינן אמר רב חסדא, מפני מה אין כהן גדול נכנס בבגדי זהב לפני ולפנים לעבוד עבודה, לפי שאין קטיגור נעשה סניגור כי הזהב מזכיר עון העגל, ומקשה בגמ' והא איכא בגדי זהב בחוץ, מבפנים קאמרינן דקפדינן דאין קטיגור נעשה סניגור, אבל עבודות הנעשה בחוץ לא קפדינן, א"כ נשיאת כפים שהיא בחוץ למה נפסול מטעם אין קטיגור נעשה סניגור, כך מקשה החיד"א בספר יעיר און מערכת א' אות ע"ט ובספר דברים אחרים מ"ה ע"א, ובספר ככר לאדון דף קמ"א ע"ב.

ומתוך החיד"א: שדוקא בבגדי זהב, שהוא זהב אחר, הותר להשתמש בחוץ, ורק מפני שהוא מין זהב אין הכהן משתמש בבגדי זהב לפני ולפנים, משא"כ מי שהרג את הנפש שהוא אותו גוף וידיים שהרגו יש חסרון של אין קטיגור נעשה סניגור אף בחוץ לכן פסול לנשיאת כפים.

ויש סמך לזה: ממה שכתב רבינו אליהו מזרחי, בפרשת חקת, יט כ"ב על מה שפירש רש"י, שלפי שאהרן עשה את העגל לא הוכשרה עשיית פרה אדומה על ידו, שאין קטיגור נעשה סניגור. והקשה הרא"ם, ממה שאמרו בגמ' ראש השנה כ"ו ע"א דכי אמרינן אין קטיגור נעשה סניגור היינו בעבודה שבפנים, אבל מבחוץ לא קאמרינן, ותירץ דשאני הכא שאהרן עצמו היה קטיגור, שעל ידו נעשה העגל, משום הכי לא שניא בפנים לא שניא בחוץ אמרינן אין קטיגור נעשה סניגור.

איך היה מותר לפנחס לעשות את עבודה הרי כהן שהרג את הנפש אינו נושא כפים וכ"ש שאסור לעשות עבודה? בפרשתן כ"ה י"ג והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם וגו'.

יש להקשות: איך היה פנחס כשר לכהונה אחר שהרג את זמרי, הרי קימ"ל בגמ' ברכות ל"ב ע"ב כהן שהרג את הנפש לא ישא את כפיו, א"כ כ"ל שכן שהוא פסול לעבודה, כך מקשה בזהר בפרשתו, וכן בחזקוני.

איכא כמה תרוצים:

א. ראשית דבר צריך לברר האם כהן שהרג את הנפש פסול לעבודה כמו שפסול לנשיאת כפים או דימלא רק לנשיאת כפים פסול אבל לעבודה כשר.

הנה **איתא במשנה** בכורות מ"ה ע"ב פרק ז' משנה ז' אלו מומים כשרות באדם בכהן ופסולות בבהמה, וחשיב שם ושנעבדה בהם עבירה ושהמית את האדם.

וכתב התוס' יו"ט ובנוסחאות אחרות לא גרסינן ושנעבדה בהם עבירה ושהמית את האדם, ואפשר משום הא דאיתא בגמ' ברכות ל"ב א' אמר ר' יוחנן כהן שהרג את הנפש לא ישא את כפיו, וכש"כ לעבודה שהוא פסול, והוא הדין למגלה עריות, אלא שמקשה דא"כ לתני לגבי פסולים באדם, וכן קשה שהרמב"ם לא כתב שמי שהמית את האדם הוא מהמומים שפוסלין באדם.

ובהגהות רבי עקיבא אייגר על המשניות מקשה עליו: דבתוס' יבמות ז' ע"א, וכן סנהדרין ל"ה ע"א מפורש דכהן שהרג את הנפש פסול רק לנשיאת כפים וכשר לעבודה, דכתבו וז"ל שאף על פי שכהן שהרג את הנפש אינו מחלל עבודה, שנאמר מעם מזבחי תקחנו למות, ולא מעל מזבחי, אע"פ כן אינו נושא כפיו, וחומר בעלמא היא. ועוד י"ל, שדוקא לא ישא כפיו לפי שהרג בידיו ואין קטיגור נעשה סניגור, שנאמר ובפרשכם כפיכם אעלים עיני מכם, ידיכם דמים מלאו.

וכן תמה עליו המשנה למלך הלכות ביאת המקדש פרק ט' הלכה ט"ו שלא ראה התוס' יו"ט דברי התוס' ועיין בהגהות בית שאול על המשניות, וכן בהגהות מהרש"ם יבמות ז' ע"א.

מעדני אשר: לפי הנ"ל אתי שפיר דכיון שאינו פסול לעבודה לכן שפיר היה יכול פנחס לעשות את עבודה.

ב. לכן כתוב בתורה הנני נותן לו את בריתי שלום, משום שדואג היה פן יפסיד כהונתו דאמרינן כהן שהרג את הנפש לא ישא את כפיו עד שהבטיחו הקב"ה הואיל והרציחה לשם שמים היתה יכול לעשות את עבודה, כך תירץ בחזקוני בפרשתו, וכעין זה כבר מובאר בזהר בפרשתו, ועיין בקדושת לוי בפרשתו שתירץ בדרך חסידות.

גליון זה נודב לעילוי נשמת

האברך היקר הרב חיים אלחנן אליעזר נוסבוים ז"ל
בנו של ידידינו הגאון המפורסם רבי נפתלי נוסבוים שליט"א
ראש ישיבת "חיי משה"

נלב"ע בדמי ימיו י"ג תמוז האי שתא ת.נ.צ.ב.ה.

על מה שמכו חסידים ואנשי מעשה לטבול במקוה חם בשבת ובי"ט ?
בפרשתן כ"ח י"ח ביום הראשון מקרא קודש כל מלאכת עבודה לא
תעשו.

יש להקשות: על מה שמכו החסידים בהרבה מקומות לטבול
בשבת או בי"ט במקוה חם, הרי קימ"ל אור"ח סימן שכ"ו, אור"ח סימן
תקי"א שאסור להתרחץ בשבת ובי"ט במים חמים אף שהוחמו
מערב שבת וי"ט, ובאמת יש מקומות שהחמירו שלא לטבול
במים חמים בשבת ובי"ט משום זה, מ"מ קשה על מנהג
המתירים על מה שמכו.

הנה הקרבן נתנאל פרק במה מדליקין סימן כ"ב אות ק' כתב כתבתני
באריכות שטבילת מי מקוה בחמין, לא הוי בכלל גזרת
מרחצאות, חזינן מדבריו שכל גזרת המרחצאות נאמרה אך ורק
לעניין רחיצה בעלמא, ולא לעניין טבילה, וא"כ אין לאסור
הטבילה בחמין בשבת, ואפשר דעל זה שמכו העולם.

ובשו"ת נודע ביהודה מהדור"ת סימן כ"ד העיר על דברי הקרבן נתנאל:
וז"ל "ואמנם כתב מלתא בלי טעם ובלי ראיה ומפליג לומר
שכתב באריכות, ואין לנו לסמוך על דבר שלא בירר לנו טעמו".

הנה בשו"ת דברי חיים אורח חיים חלק ב' סימן כ"ו נשאל אודות המקוה
בחמין לטבול לביל שבת באמת על פי דין נראה לי דאסור, וכן
נראה לי שכתוב בנוב"י מהדורא תנינא סי' כ"ד לפי זכרוני כי כעת אין
הפנאי לחפש, אך הסדרי טהרה סוף סי' קצ"ז מיקל אך אין להאריך
בזה כיון שכן נהגו גדולי דורינו היתר בזה והנח להם לישראל.

וכן בשו"ת דברי יציב אורח חיים סימן ק"ס דן בשאלה הנ"ל וז"ל אשר
שאל אודות ההיתר שנהגו חסידים ואנשי מעשה לטבול בש"ק
בבוקר במקוה, ואינם משגיחים גם אם הם חמים ביותר, הנה
כבר הלכו בזה נמושות ואזכיר איזה מהם, בשו"ת דברי חיים ח"ב
אור"ח סי' כ"ו ובשו"ת אבני צדק אור"ח סי' ל"ג, ועיקר ההיתר נ"ל, לפמ"ש
בהגרעק"א אור"ח סי' שכ"ו ס"א דבמצטער אע"פ שאינו חולי כל הגוף
מותר לרחוץ בחמין, וכ"כ גם שם בס"י ש"ז ס"ה דהכי דייק לשון הש"ע, ומובא גם
במש"ב בביאה"ל ריש סי' שכ"ו עיי"ש, וכיון דהנהיגו וקבלו עליהם לרחוץ
ולטבול בש"ק בבוקר, כמובא בתוספת שבת אור"ח סי' ר"ס ס"ק
א' ועוד, גודל החיוב בשם האריז"ל בשעה"כ שער ו' לתוספת טהרה
אפי' כשאינו מחוייב משום טבילת עזרא, ואם לא יחמו המקוה
ילך למים קרים ויצטער, ובכה"ג במקום צער התיירו, ובפרט
שבזמנ"ז הכל חולין אצל צינה שם סי' רע"ו סעיף ה' והך היתר דמצטער מובא
ג"כ ברד"ך בית י"ח חדר א', המובא בספר תהלה לדוד בס"י שכ"ו ס"ק א' עיי"ש מה שהאריך
בו, וע"ע בדע"ת למהרש"ם אור"ח סי' תר"א, עיי"ש מהמג"א סו"ס שכ"ט.

ויש ג"כ לדבר סברא, שבדבר שנוגע לרבים הוה כמו הזיקא
דרבים שהתירו בו משום שבות עיין ר"ן פ"ג דשבת דף י"ט ע"ב מדפי הר"ף
בד"ה ומהא שמעינן, ובטוש"ע אור"ח סי' ש"ח סעיף י"ח דברור דבין ציבור גדול
הולכי מקואות ישנם שמזיק להם מים צוננים, ואם לא יחמו
ילכו הם בכל אופן דשויה אנפשייהו חק ולא יעבור, ויזיק להם
לבריאותם, ובכה"ג לא גזרו.

ובפרט למ"ש בישועות יעקב סי' שכ"ו סק"א סברא לחלק דרק רחיצה
גזרו ולא טבילה עיי"ש מהקרבן נתנאל פ"ב דשבת סי' כ"ב אות ק'.

איך יכול להיות שלחמם מים ביו"ט לרחיצת כל הגוף אסור
הרי רוחץ נמי פניו ידיו ורגליו?

קימ"ל אור"ח סימן תקי"א דאסור להחם ביו"ט מים חיים כדי לרחוץ
כל הגוף, אבל מותר לחמם כדי לרחוץ פניו ידיו ורגליו.

ובטעם הדבר: משום דרחיצת כל גופו הוא דבר שאינו שוה לכל
נפש רק למעוגגין הרגילין בזה, והתורה התירה ביו"ט רק דבר
שהוא שוה לכל נפש, דדרשינן אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו
יעשה לכם דבעינן דבר השוה לכל נפש, משא"כ רחיצת פניו ידיו
ורגליו הוא דבר השוה לכל נפש לכן מותר.

ושיטת התוס' שבת ל"ט ע"ב דרחיצת כל הגוף ביו"ט הויה אסור
דאוריתא..

ובשו"ת רבי עקיבא איגר מהדורה קמא סימן י"ז הקשה על זה: וז"ל
איני מבין כראוי איך אפשר לומר דהוי דאורייתא, הא בכלל
רחיצת כל גופו ג"כ רחיצת פניו ידיו ורגליו, והוי רק מרבה
בבישול לצורך רחיצת שאר הגוף דשרי מדאורייתא כדאמרינן
בעירובין ניהם אגב אימיה, ועיין בהר"ן פ"ב דביצה גבי ממלא
אשה קדירה מים, וכמו דחזינן לבית שמאי דבראויים לשתיה
ושותה מהם יוכל להרבות המים לרחיצת פניו ידיו ורגליו,
וכמ"ש התוס' שבת ל"ט ע"ב ד"ה אלא א"נ ונראה לר"י דיכול להחם
אפילו ביותר מכדי שתיה.

איכא כמה תרוצים:

א. הכא מיירי להרבות בשתי קדרות, זה אסור דבזה לא שייך
לומר שמותר להרבות, כן תירץ שפת אמת ביצה דף כא ע"מ ב'.

ב. רחיצת כל הגוף ורחיצת פניו ידיו ורגליו הם שתי סוגי רחיצה,
דהנאה שיש ברחיצת פניו ידיו ורגליו זה דבר השוה לכל נפש,
משא"כ כשרוחץ כל גופו אף שמתרחץ נמי פניו ידיו ורגליו זה
לא אותו הנאה ואינו שוה לכל נפש, כן תירץ בארחות חיים אור"ח
סימן תקי"א, וכן תירץ בהליכות שלמה אור"ח סימן תקי"א.

ג. רק כשמבשל או מחמם לצורך אוכל נפש אז מותר לו להרבות
עוד בשביל צורך אחר, משא"כ הכא הרי רחיצת פניו ידיו
ורגליו לא הויה אוכל נפש, לכן לא שייך להתיר להרבות
לצורך דבר שאינו הותר, אחרונים.

איך מותר להוציא לולב ביו"ט הא אינו שוה לכל נפש?

איתא במשנה ביצה י"ב ע"א דבית הלל מתיר להוציא לולב ושופר
משום מתוך, דמצות היום היא ויש בה צורך קצת.

יש להקשות: הלא נשים פטורות ממצות עשה שהזמן גרמא,
ותקיעת שופר ולולב אינו שווה לולב נפש, א"כ איך מותר לעשות
מלאכה ביו"ט שאינו שוה לכל נפש, ואע"ג דקי"ל דנשים
סומכים רשות ונהיגי נשי לשמוע שופר וליטול לולב, מ"מ
משו"ה לאו צורך קצת הוא הוא לדדהו, כן מקשה בשו"ת כתב סופר אורח
חיים סימן ס"ו.

ומתריץ: צריכים אנו לומר דאין אנו דנין על הענין בפרטות, אלא
על כללות הענין כי מי שמחוייב במצוה יש לו הנאה כשעושה
המחוייב עליו ויצא ידי חובתו דמונחת אקרקפתא דיליה ואשה
ג"כ במצוה שהוא מחוייבת הנחית כשיוצאת ידי חובתה והנאת
שוה לכל נפש רק מצוה זו אשה אין מחוייבת בה ואלו היתה
חייבת היתה נהנית גם היא לכן הנאת מצוה אפילו שה"ג היא
שוה לכל נפש כנ"ל, ומה שכתב הכסף משנה הלכות חמץ דמצוה לא
צורך קצת היא דמצות לאו ליהנות ניתנו, תמוה מתנ"י דביצה
ונצטערתי עליו מאז שוב מצאתי שכבר עמד בזה הפלא"ה כתובות
ז' ע"א וצל"ג.

מי שרוצה לענות עצמו ביום כיפור בדבר שאינו חייב האם מותר?

בפרשתן כ"ט ז' ובעשור לחדש השביעי הזה מקרא קודש יהיה לכם ועניתם את נפשותיכם וגו'.

יש לחקור האם יש דין מצוה שמחה עונג וכבוד ביום הכפורים, חוץ מחמשה עינויים או דילמא יכול להצטער כמה שרוצה אף במה שאינו חייב.

הנה בשו"ת מהרש"ג ח"ב סי' ק"י ד"ה ומה כתב דמי שעושה פעולה שיצטער ביהו"כ פ' אפילו באחת מה' עינויים על אופן שהתורה התירה והוא בא להחמיר כדי שיצטער, יענש על זה משום ביזוי יו"ט, דבאמת יום הכפורים יו"ט הוא ואסור לצער עצמו בו וראוי להתענג בו משום כבוד היום חוץ מחמשה עינויים שהתורה צותה עליהם, ונמצא זה כבודו לקיים מצות התורה, אבל על מה שלא צותה תורה והוא מצער עצמו הוי בכלל ביזוי היום ח"ו, ועל כן מנעלים של גומי שמוותר לילך בהם, והוא מונע עצמו מללכת בהם עושה שלא כדון, ומי שהולך יחף כדי שיצטער יותר אינו מקבל שכר על זה.

ובשו"ת בצל החכמה חלק ה' סימן קנ"ב העיר בזה ממש"כ בשאלות דר"א גאון שאילתא ס"ו בקשר למה דקיל"ל רגלים מפסיקין ואינן עולין, דעצרת דיום אחד הוא וראש השנה ויום הכפורים מי אמרינן רגל דהוי שבעא מבטל גזירת שבעא אבל הני דחד יומא אינון כשבת דמי, או דילמא שבת עונג הוא כדכתיב ביה, אבל הני כיון דאית בהו שמחה כרגלים דמי ומפסיקין, מבוואר דלענין שמחה יהו"כ פ' כרגלים ועיין בהעמק שאלה שם אות יו"ד ויותר מזה עיין בגליוני הש"ס מוע"ק י"ט א' שמביא יראים דביוה"כ היה ראוי להיות שמחה אלא מדכתיב ועניתם הוציאו מדין שמחה, ומביא מש"כ ברבינו יהונתן על הר"ף ס"פ בכל מערבין כ"ש בשמחת יו"ט של יוה"כ פ', הרי דפשיטא דיש שמחת יו"ט ביוה"כ.

אבל בספר מחזור ויטרי סי' ש"ב נראה ההיפך מזה, שכתב ופוסקין צדקה על החיים לבדם, וכן המנהג בכל יום אחרון של רגלים לפסוק צדקה על החיים לבדם ולא על המתים שלא להצטער עליהם דכתיב בהו ברגלים והיית אך שמח, וכן המנהג באשכנז שאין פוסקין צדקה על המתים בג' רגלים אלא ביוה"כ לבד, הרי שלא חששו להזכיר שמות המתים ביוה"כ אע"פ שמצטער, דמה"ט לא התירו להזכירם בג' רגלים, חזינן דביוה"כ לא חששו במה שהוא עושה פעולה שמצטער על ידה, ואף דבזה אינו מזכיר שמות המתים בכוונה מפורשת כדי להצטער, מ"מ אי יוה"כ דין יו"ט יש לו שאסור להצטער בו חוץ מה' עינויים המצויים, ל"ה רשאי להזכיר שמות המתים ביוה"כ כמו שאין מזכירין אותם ברגלים.

וכן נראה דעת הגאון מהרש"ם בספרו דעת תורה לשו"ע א"ח סי' מ"ו סעי' ג' שכתב, מדלא חשב אלא חמשה עינויים ביוה"כ שמע מינה דשרי להריח ובפרט בחל בשבת דאיכא חיוב עונג בדברים שאין אסורים מחמת יוה"כ פשיטא דשרי, מוכח דיוה"כ שאינו בשבת אין חיוב עונג ושמחה.

ויתכן שגם אם לא שייכא מצות שמחה ועונג ביוה"כ, שייכא ביה מצות כבוד יו"ט בדבר הניכר ונראה לעינים, וכדדרשו חז"ל שבת ק"ט א' ולקדוש ה' "מכובד", זה יוה"כ כבדהו בכסות נקיה, וכן קתני מתניתין פסחים ג' ב' שביוה"כ מדליקין נרות בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, והיינו מדכתיב באורים "כבדו" ה' עיין רא"ש פ"ח דיומא סי' ט' ובטור א"ח סי' תר"י על כן לילך יחף שהוא דבר הניכר ובפרט במקום קר שפיר ל"ל דהוי זלזול בכבוד יו"ט כמש"כ המהרש"ג.

האם יש איסור להטיל גורלות בשבת לצורך מצוה?

בפרשתן כ"ו ב"ה אך בגורל יחלק את הארץ וגו'.

יש לחקור האם יש איסור להטיל גורלות בשבת לצורך מצוה.

הנה הרמב"ם פרק כ"ג מהלכות שבת הלכה י"ז כתב דאסור להטיל גורל בשבת משום דהויא כמקח וממכר.

ובלבוש אור"ח סימן שכ"ב כתב דאסור משום דחיישינן שמא יכתוב, וכן משמע מהסוגיא בשבת קמ"ט ע"א ועיין ברש"ש שם שהעיר מדוע שינה הרמב"ם מטעמא דגמרא וכותב דאולי טעם אחד הוא.

וכן קימ"ל אור"ח סימן שכ"ב ס"ק ו' ברמ"א בשם מהר"ל דאסור להטיל גורל בשבת אפילו ע"י עכו"ם.

הנה במגן אברהם שם כתב דדוקא לחלק חפץ אז אסור בשבת אפילו לצורך מצוה כשהיה יכול לעשות מאתמול.

ובשער הציון שם מביא ראייה: מהמשנה שבת קמ"ח ע"ב דאיתא התם מפיס אדם על המנות עם בניו וב"ב ולא עם אחרים והיינו מנות דשבת, חזינן דאע"פ שהוא מצוה דהיינו סעודת שבת אפ"ה אסור, אבל להטיל גורל מי יאמר קדיש או מי יעלה לתורה מותר, דהא הרבה פוסקים עיין מחצית השקל שם שהביא את המחלוקת אם ביום הכפורים הוי צריך פייס או דילמא כל העבודות עשה הכהן גדול לא היה צריך פייס סבירא להו דביום הכפורים היה עושים גורלות מי שוחט ומי זורק.

והנה בשו"ת שבות יעקב ח"ג סימן כ"ד הקשה על המג"א מדוע לא מביא ראייה מהגורלות שעשו על שני השעירים כדאיתא בפ"ג דיומא ואם נימא דליכא ללמוד מהתם משום דהויא גזירת הכתוב כמו שעושים שאר עבודות ביום הכפורים, א"כ גם משאר פייסות ליכא להביא ראייה, וכותב דיש להביא ראייה משאר כל הגורלות שהיו עושים בכל שבת כמבואר ביומא כ"ו ע"א וכן מבואר ברמב"ם פ"ד מהלכות מעשה הקרבנות.

ומסיק: דלדינא פשוט שאין שום איסור לעשות גורל בשבת על הקדיש או לעלות לתורה כיון שהוא חפץ דמצוה, והיינו דווקא דבר שהוא לצורך היום.

ובמשנה ברורה סימן שכ"ב ס"ק כ"ד מביא בשם השבות יעקב, וכן כתב בספר החיים שאינו מותר רק להטיל גורל מתוך הספר, אבל להטיל גורלות ע"י פתקאות שנכתבו מערב שבת שם של כל אחד ואח"כ מוציאים פתק אסור אף לדבר מצוה, וצ"ע דבשבות יעקב משמע דבכל גוונא שרי.

יש להקשות: איך היה יכולים לחכמים לגזור שאסור לעשות גורל בשבת אף לדבר מצוה, הא בקרא מפורש להדיא שמותר בגורלות של יום הכפורים והויא דבר המפורש בתורה להיתר, שלדעת הרבה פוסקים אי אפשר לחכמים לגזור, כך מקשה בפרדס יוסף פרשת אחרי בשם ספר הדרש והעיון לאב"ד ריישא.

איכא כמה תרוצים:

א. הגרלה היא מחובת היום וכמו שהותרו כל עבודות כן הותרה הגרלה, כך תירץ בפרדס יוסף פרשת אחרי בשם ספר הדרש והעיון לאב"ד ריישא.

ב. כיון דלא הויא אלא איסורא דרבנן, הרי קימ"ל דאין שבות במקדש לכן לא היה שם איסור, א"כ אי אפשר ללמוד משם,

מעדני אשר.

מכתבים למערכת

כשהורגים בעלי חיים האם יש בזה איסור צער בעלי חיים

מה שהבאתם הרבה פוסקים דסבירא ליה דבהריגת בעלי חיים ליכא איסור צער בעלי חיים, ורק כשמצערין בחיים יש איסור.

הגאון רבי בן ציון רייך שליט"א קרית צאנו נתניה
הרב דוב כהן שליט"א ישיבת מיר ירושלים

יש לעיין דבשו"ת נודע ביהודה יור"ד מ"ת סימן י' נמי כתב שבהריגה ליכא איסור צער בעלי חיים, חז"ן באיש אחיה אשר זיכהו השם בנהלה רחבה ויש לו יערות ושדות אשר בתוכו חיות אם מותר לילך בעצמו לירות בקנה לצוד ציד או אסור לעשות כן משום צער בעלי חיים או כל תשחית, ומסיק דבהריגה לא שייך צער בעלי חיים, דדוקא כשהבמה בחיים ומצער עובר על צער בעלי חיים.

הרב ישראל אשלג שליט"א אשדוד

מה שהבאתם בשם שו"ת שואל ומשיב מ"ת ח"ג סימן ס"ה דבהריגה איכא נמי צער בע"ח, ומביא ראיה מהא דכתב החינוך מצוה מ"ח דטעם מצוה לשחוט הוא משום צער בעלי חיים, חז"ן דאף בהריגה איכא צער בעלי חיים, יש להעיר דבשעת הריגה ובצורת הריגה מסתבר שבדאי צריך לנהוג עם הבעל חי באופן שהם לא יצטערו ועל כן ביררו להם מיתה בשחיטה, אבל אין ראיה שיש איסור להרגם בצורה שהם לא יצטערו, עצם המיתה אינה צער בעלי חיים.

במחיצה של זכוכית האם שולט עין הרע

מה שהבאתם בשם הפוסקים דבמחיצה של זכוכית אינו שולט עין הרע.

הרה"ג יחזקאל דויטש שליט"א מרבי כולל הוראה צאנו בית שמש
הרב א. ע. שליט"א ישיבת הגר"מ מברסקי ירושלים

יש לעיין דבספר תורת חיים ב"ב ק"ח ע"ב כתב על הא דאיתא התם בגמ' מה דגים שבים מים מכסין אותן ואין העין שולט בהן, הקשה הרי הרבה פעמים הדגים נראים כשהם שוחים בתוך המים כיון שהן צלולין, ומתוך דענין עין הרע הוא ניגוע ושפע רע ומזיק היוצא מן העין ומגיע בדבר הנראה אליו ונדבק בו, וכל היכא דיש הפסק בין העין לבין הדבר הנראה לו אין השפע הרע יכול להגיע אליו ולהדבק בו ולכך לא שלטא עינא בישא בדגים שבים אע"ג שהן נראין תוך המים כיון שהמים צף על גביהן ומכסין אותן ומפסקין בין העין לבניהם אין שפע המזיק יכול להגיע אליהן ולהידבק.

איך מבואר בגמ' שהכניסו נשק לבית המדרש הרי אסור להכניס נשק לבית המדרש

מה שהקשטם בשם אחרונים על הא דאיתא בגמ' שבת י"ז ע"א נעצו חרב בבית המדרש, אמרו הנכנס יכנס והיוצא אל יצא דכיצד זה שהכניסו חרב לבית המדרש, הרי אסור להכניס כלי זין לבית המדרש, ותרצתם בכמה אופנים.

הרב יוסף חיים הלוי ברנבוים שליט"א כולל באר יוסף מודיעין עילית

מה שכתבתם דכיון דרצת להראות איך ההלכה היה מותר להכניס דלצורך מותר להכניס, נראה להעיר דלפי זה אפשר ליישב מה שהקשה בגליוני הש"ס יבמות ע"ז איך יתרא הישראלי חגר הרבו כישמעאל ונכנס לבית המדרש ואמר כל מי שאינו שומע הלכה זו ידקד בחרב, איך הכניס חרב לבית המדרש, ולפי התרוץ שלכם אתי שפיר.

מדוע כתוב בכל מקום עין הרע ולא עינים רעות

מה שהקשטם בשם אחרונים מדוע בכל מקום כתוב עין הרע ולא כתוב עינים רעות, ותרצתם.

הרב משה פיללער שליט"א כולל נייטרא ירושלים
הרב ישראל הר כסף שליט"א ברנפלד

הרה"ג יחיאל יהודה משה הנציג שליט"א מודיעין עילית
נראה לתקן, דפעם הראשון שכתוב על אדם שעשה עין הרע היה בלעם ועליו כתוב שתום העין שראה רק בעין אחד ואצלו היה רק עין הרע ולא עינים רעות, לכן נקרא כן בכל מקום, אבל לפי הצפנת פענח שהבאתם שרק כשאמר מי מנה עפר יעקב אז נעשה סומא הדרא קשיא לדוכתא ויתרוץ בתרוץ שהבאתם.

מדוע נוהגים לומר בתפלה פסוק מה טובו אהלך יעקב שאמרו בלעם הרי הוא נתכוין לקללם

מה שהבאתם בשם שו"ת מהרש"ל סימן ס"ד מובא בעטרת זקונים סימן א' וכן כתב העיב"ץ בסידור כתב כשאני בא לבית הכנסת מתחיל אני בפסוק ואני ברוב חסדיך, ומדלג הפסוק הראשון מה טובו אהלך שאמרו בלעם ואף הוא אמרו לקלה כדאיתא בפרק חלק, והקשטם בשם אחרונים מדוע נוהגים בהרבה מקומות כן לאמרו, כיון שבלעם אמרו והתכוין לקלה, ותרצתם בכמה אופנים.

הרב יצחק קדמון שליט"א סלבים

נראה כיון דאמרו לצניעות שיש בישראל להניין שהתכוין לומר שאין פתחיהן מכוונין זה נגד זה, לכן אומרים את זה דהויא שבח גדול.

מי שלא מקפיד על עין הרע האם עין הרע מוזקתו

מה שדנתם במי שלא מקפיד על עין הרע, האם עין הרע מוזקתו או דילמא מאן דלא קפיד לא קפדינן.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א ח"מ"צ מחוקי הת

יש להעיר מהלכות קריאת התורה אור"ח סימן קמ"א ס"ק ו' דאין מניחין לקרוא שני אחים בזה אחד זה משום עין הרע, ועיי' במשנה ברורה שהביא דאפילו אם אין מקפיד אין מניחין לו, לכן נראה דוראי לא אהן לקפיד הרבה.

הרב יעקב ישראל מייזנער שליט"א לינון

יש להעיר דבאגרות משה גופיה כתב שבדאי יש לחוש לעין הרע, רק כתב שאין להקפיד הרבה מטעם מאן דלא קפיד לא קפדינן בהדיה.

איך הקריב בלעם קרבנות הרי היה בעל מום

מה שהקשטם בשם אחרונים, איך היה בלעם מקריב קרבנות, הרי היה בעל מום כמבואר בגמ' נדה ל"א דבלעם היה סומא, ובמדרש רבה בפרשתן איתא דבלעם היה חוגר, ובזוהר בפרשתן איתא היה אף בעל מום באונו, א"כ איך הקריב הרי בעל מום פסול להקריב אף בכמה כמבואר בגמ' ובח"ס ט"ז ע"א ותרצתם בכמה אופנים, ובאחד מן התרועים הבאתם בשם הצפנת פענח דהא דבלעם היה בעל מום, זה רק בזמן שהותו עם בלק, אבל קודם לכן היה תמים בגופו וכשר להקריב קרבנות, לפי הנ"ל אתי שפיר, והקשטם עליו לפי מה שכתבו במפרשים שע"י שנלחץ רגלו אל הקיר היה מכותת וחוגר באותו רגל, א"כ כבר בדרכו בלבק היה בעל מום.

הרה"ג פנחס מנחם דאוויר שליט"א ירושלים מח"ס דברי פנחס

הרב יחזקאל שטפנהולץ שליט"א כולל מיר ירושלים

הרב רפאל שוורץ שליט"א כולל מיר ירושלים

הרב אברהם הבר שליט"א ירושלים

הרב יואל כהן שליט"א בני ברק

הרב שלמה כהן שליט"א מודיעין עילית

הבה"ח מרדכי סגל ז"ל בני ברק ישיבת טשנעבייל

יש לעיין דהגר"ח קנייבסקי שליט"א בספרו טעמא דקרא הקשה קשיא הנ"ל, ותירץ דרק מחוסר אבר פסול בנן נח, א"כ לא היה פסול כלל בלעם להקריב קרבנות קודם כשהיה רק חוגר, משא"כ כשיצאה עינו נעשה מחוסר אבר.

האם יש לזהר שלא להרוג זבובים או יתושים משום צער בעלי חיים

מה שחקרתם האם יש לחוש שלא להרוג זבובים או יתושים משום איסור צער בעלי חיים או דילמא אין צריך לחשוש, ופסקתם שמתר היכא שזה מפריע לו.

הרב יואל אברהם מושקוביץ שליט"א ירושלים כולל סאטמר

הרב שאול מרגליות שליט"א מודיעין עילית

יש לעיין דבספר חסידים סימן תתל"א כתב וז"ל שנים היו אחד לא היה רוצה לשרוף הזבובים, אמר לו חברו אל תהי צדיק הרבה מוטב לשרוף הזבובים כדי שלא יפלו במאכל ומשתה ויבלעם ויחטא לכך נאמר אל תהי צדיק הרבה.

הרב אברהם חיים שמשאין שליט"א וכוון יעקב כולל וכוון מיכאל

יש לעיין דבתשובות ונהגות חלק ב' סימן שכ"ז דן בזה וכתב דהיכא שמפריעים ומצערים לו פשיטא שמתר להרגן ואין בזה צער בעלי חיים הואיל וחיותו זוטא טובא, וכתב שכן מצא בשו"ת יעבץ כמו שהבאתם.

הגאון רבי יעקב עקיבא רבנוביץ שליט"א בית שמש מח"ס בני יעקב

הרב אברהם בטאט שליט"א בתי עילית כולל תר ששים

יש לעיין כי בספר ארחות צדיקים לר' שלמה חיים פירנאריס הנהגות האר"י זצ"ל אות ה' כתב וז"ל כבר נתבאר בספר חלק ב' שום בריה לא נבראת לבטלה ואסור להרוג אותו שלא לצורך, ומורו ז"ל היה נזהר שלא להרוג שום רמש מן הרמשים אפילו מן הקטנים והפחותים כגון פרעושי הזבובים, ואף אם מצערים אותו כמובא בירושלמי תרומות פרק ה' הלכה ג' על הפסוק גם איביו ישלים אתו יש אומרים אלו הפרעושים.

תגובות אפשר לשלוח עד ליום ג' בערב בלבד
להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א
לפקס המערכת: 057-7961607 או למייל: levib@017.net.il
לבידורים בכל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560

גליון זה נודב ע"י ידידנו
הרב שרגא שר שליט"א קרית צאנו נתניה
לרגל שמחת הולדת הבן והבת שיחיו במז"ט
ברכת מז"ט לאביו ידידנו
הרב שמעון שר שליט"א
מנהל מרכז מוסדות צאנו
יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות
ירוה נחת מכל יוציא ויצליח בכל אשר יפנה

ברכת מז"ט שלוחה בזה לידידנו
הנדיב הנכבד
הרב יחיאל אוברלנדר שליט"א
לרגל שמחת הולדת נכדו שיחי'
במז"ט ובשעטו"מ

ברכת מז"ט שלוחה בזה לידידנו
הנדיב הנכבד
הרב ישראל גבריאל חיים אדלר שליט"א
לרגל שמחת אירוסיו בנו
כמר שמואל אלי' נ"ו
במז"ט ובשעטו"מ